УДК 394.2 (477.85)

Козек Микола Іванович
аспірант,
Київський національний
університет культури і мистецтв,
Київ, Україна
kozekozekozekozekozekozekozek1@gmail.com

ПЕРЕДРІЗДВЯНІ ТА РІЗДВЯНІ СВЯТА НА БУКОВИНСЬКІЙ ГУЦУЛЬЩИНІ: ТРАДИЦІЇ ТА ІННОВАЦІЇ

Мета роботи полягає у висвітленні трансформаційних змін календарної обрядовості українців буковинської Гуцульщини з кін. XIX – XIX ст. **Методи дослідження** передбачає аналіз етнографічних наукових праць дослідників буковинської Гуцульщини та збір матеріалів із польових експедицій, що дозволить виявити нові традиції та обряди українців та їх трансформаційні зміни в XXI ст. **Наукова новизна** дослідження полягає в тому, що вперше були досліджені народні передріздвяні та різдвяні свята та обряди в селах Стебні, Довгопілля, Шпетки буковинської Гуцульщини. Що дає можливість відродити цілісну календарно-обрядову історію передріздвяних та різдвяних свят буковинських гуцулів та можливість осягнути їх первісну сутність, виявити генетичні витоки, етапи розвитку. **Висновки.** Дослідження показали, що сьогодні в гуцульських селах на Буковині збереглася велика культурна спадщина календарних свят і обрядів. Вони відіграють важливу роль у побуті та господарюванні гуцульського населення. Найважливішими святами передріздвяного циклу є свята: Великомучениці Катерини, Андрія Первозванного та Миколаєві свята, а різдвяного циклу: Святвечір, Різдво Христове, Святого Василя та Йордана. Усі ці свята супроводжуються великою кількістю містичних забав.

Ключові слова: народний календар, вірування, культура, обряд, Буковина, Гуцульщина, свята, традиції, інновації, Різдво, коляда, Святвечір, Водохреща.

Козек Николай Иванович *аспирант, Киевский национальний университет культуры и искусств, Киев, Украина*

Предрождественские и рождественские праздники на буковинской Гуцульщине: традиции и инновации

Цель работы заключается в освещении трансформационных изменений календарной обрядности украинский буковинской Гуцульщины с кон. XIX–XIX в. **Методология исследования** предполагает анализ этнографических научных трудов исследователей буковинской Гуцульщины и сбор материалов из полевых экспедиций, позволит выявить новые традиции и обряды украинцов и их трансформационные изменения в XXI в. **Научная новизна** исследования заключается в том, что впервые были исследованы народные предрождественские и рождественские праздники и обряды в селах Стебни,

Довгопилля, Шпетки буковинской Гуцульщины. Что дает возможность возродить целостную календарно-обрядовую историю предрождественских и рождественских праздников буковинских гуцулов и возможность постичь их первоначальную сущность, выявить генетические истоки, этапы развития. **Выводы** исследования показали, что в гуцульских селах на Буковине сегодня сохранилось большое культурное наследие календарных праздников и обрядов. Они играют важную роль в быту гуцульского населения. Важнейшими праздниками перед рождественского цикла являются праздники: Великомученицы Екатерины, Андрея Первозванного и Святого Николая, а рождественского цикла: Сочельник, Рождество Христово, Святого Василия и Иордана. Все эти праздники сопровождаются большим количеством мистических забав.

Ключевые слова: народный календарь, верования, культура, обряд, Буковина, Гуцульщина, праздники, традиции, инновации, Рождество, коляда, Сочельник, Крещение.

Kozek Mykola, *postgraduate, Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine*

Pre-Christmas and Christmas holidays in Bukovyna Huzul region: traditions and innovations

The purpose of the article is to highlight the transformational changes of the calendar ritualism of Ukrainians of Bukovyna Huzul region from the end of the 19th to the 21st century. **The research methodology** consisted in the analysis of ethnographic scientific works written by the researchers of Bukovyna Huzul region, and the collection of materials from field expeditions, which allowed for revealing new traditions and ceremonies of Ukrainians and their transformational changes in the 21st century. **The scientific novelty of the work** lies in the first attempt to study national pre-Christmas and Christmas holidays and rites in the villages of Stebnia, Dovhopillia, and Shpetky of Bukovyna Huzul region. The research allows for reviving the integral calendar-ceremonial history of pre-Christmas and Christmas holidays of the inhabitants of Bukovyna Huzul region and understanding their original essence, revealing their genetic origins and stages of their development. **Conclusions.** The study showed that Huzul villages of Bukovyna are home to a great cultural heritage of calendar holidays and rites. They play an important role in the household life of the Huzul population. The most important holidays of the pre-Christmas cycle are Great Martyr Catherine's Day, Andrii Pervozvannyi and St. Nicholas holidays, while the Christmas cycle includes Christmas Eve, Christmas, St. Basil's Day, and Jordan's Day. All these holidays are accompanied by a lot of mystical fun.

Key words: national calendar, beliefs, culture, rite, Bukovyna, Huzul region, holidays, traditions, innovations, Christmas, Christmas carol, Christmas Eve, Epiphany Day.

Вступ. Наукова проблема та її значення: важливим аспектом для розуміння механізму акумуляції цінностей української культури в сучасному глобалізованому світі в умовах поширення «масової культури» стає все більш актуальним. Календарні звичаї, народні свята українців буковинської Гуцульщини є культурною спадщиною, яка висвітлює історію специфічних світоглядних уявлень та морально-естетичні норми гуцулів Буковини. На даний час сутність календарних звичаїв України має значну кількість вагомих наукових досліджень. Однак, що стосується регіону буковинської Гуцульщини, то існує велика кількість календарних звичаїв і обрядів, які потребують додаткового висвітлення та дослідження. Це й формує актуальність даного дослідження.

Мета статті полягає у висвітленні трансформаційних змін календарної обрядовості українців буковинської Гуцульщини з кін. XIX–XIX ст.

Виклад основного матеріалу. У народних календарних обрядах відображений історичний розвиток. Етнічна культура людської спільноти, політичне життя, побут, традиції на різних етапах його існування.

Дослідження календарних свят буковинських гуцулів надає сучасникам інформацію про морально-етичні форми, художнє мистецтво, музику, хореографію, місцевих жителів.

Глобалізаційні процеси та поширення масової культури негативно впливають на розвиток та збереження регіональних культур. Особливо актуальною в цьому контексті постає проблема захисту народних календарних звичаїв та обрядів, які є свідками історичного минулого українського народу.

Традиції та обряди відіграють дуже важливу роль та посідають значне місце в світогляді та віруванні буковинських гуцулів. Однак більшість дослідників календарної обрядовості та свят Гуцульщини Путильського та Вижницького районів особливо не заглиблювались у дослідження цього краю, а розглядали його переважно поверхнево, як і всю самобутню культуру Гуцульщини або Гуцульщини Івано-Франківщини, або Закарпатської. Зокрема, з досліджених сіл буковинської Гуцульщини, про які йдеться в статті будь-яка наукова етнографічна інформація взагалі відсутня. Зібрання та вивчення інформації про цей край, відродження цілісної календарно-обрядової історії буковинських гуцулів дасть можливість осягнути її первісний смисл, виявити генетичні витоки, етапи розвитку.

Передріздвяні та різдвяні обрядові дії в народному календарі пов’язані з часовою циклічністю в природі й хліборобськими працями в певну пору року та родинними обрядами. За велику свою історію вони зазнали багато змін та трансформувалися.

Аналіз останніх джерел з цієї проблеми: свого часу структуру компонентів календарної обрядовості буковинської Гуцульщини та Гуцульщини в цілому, процесів її трансформації в XIX–XXI ст. були досліджені в працях таких відомих дослідників як: В. Шухевича, Р. Кайндля, В. Гнатюка, К. Юсенко, Я. Музиченко, У. Мовна, О. Вербенець, Г. Кожолянко,

О. Кожолянко та ін. Які аналізували календарну обрядовість українських гуцулів у розрізі розвитку інших європейських народів.

Починаючи з кін. ХХ ст. пожвавлюється науковий інтерес до вивчення Східних Карпат. Сучасні українські вчені проводили дослідження витоків та динаміку розвитку народних свят. О. Курочкін, Григорій та Олександр Кожолянки, Р. Кирчів. Треба зазначити, що дані автори порушували питання впливу різних факторів на окремі структурні традиції та процес виникнення інновацій.

Українські народні обряди, втілені в народному календарі, пов'язані з часовою циклічністю в природі й послідовністю хліборобських робіт у певну пору року. За час своєї історії вони не залишилися незмінними, суттєво трансформуючись навіть у своїй основі. Більшість традицій свого часу були трансформовані у зв'язку зі змінами в релігійній свідомості гуцулів. Значна частина занепала і вийшла з побутування. На руйнацію народних звичаїв та обрядів вплинула колонізація Буковинських земель румунськими загарбниками, а пізніше до руйнації долучилася ще й радянська влада. І коли вже Україна отримала свою довгоочікувану незалежність, стало зрозуміло, що, на жаль, для збереження своєї ідентичності культурна спадщина буковинської Гуцульщини потребує вагомих наукових досліджень.

Родинне життя людини, насамперед, пов'язане з духовними цінностями, та здоровим розвитком і продовженням роду. Функціональне призначення календарних свят саме і спрямоване на регламентацію й розвиток збереження духовних цінностей необхідних для повноцінної життєдіяльності людини.

Кожолянко О. Г. у монографії «Календарні свята та обряди українців Буковини: семантика і символіка» автор описує та аналізує ставлення гуцулів до різних пір року та як вони їх називали, зокрема: січень, (січник), червень, (гнилець) тощо [2, с. 8]. У цьому ж розділі подає передріздвяні свята (Катерини, Андрія), та пов'язані з ними обрядові дії, про різдвяні звичаї на буковинській Гуцульщині. Він зазначає, що гуцули, на Різдво водили не тільки «козу», а й «барана» [2, с. 10]. Тут же подає приклади місцевих колядок, щедрівок. Проте, в його описах та аналізах йдеться загалом про свята календарної обрядовості буковинської Гуцульщини. Але не наводить жодного села, в яких ці свята й сьогодні мають багато самобутніх традицій та обрядів, які суттєво відрізняються від інших сіл Буковини.

У статті до передріздвяних свят ми відносимо такі свята: Введеня, (Третя Пречиста), що припадає на 21 листопада (4 грудня), Катерини – 24 листопада (7 грудня), Андрія – 30 листопада (13 грудня), Варвари – 4 (17) грудня, Сави – 5 (18) грудня, Миколая – 6 (19) грудня, Анни – 9 (22) грудня, Анастасії – 22 грудня (4 січня).

Про такі передріздвяні свята як Варвари, Сави, Миколая, Анни автор взагалі нічого не говорить. Перші три наведені передріздвяні свята, коротко називають Миколаєвими святами. На свято Варвари, дівчата зранку бралися за полотно і вишивали два-три елементи певного узору, щоб гарно вишивалося. У народі Варвара вважається опікункою вишивальниць.

Свято Сави, в народі його називали, батьком Святого Миколая. Обряди, пов'язані з цим святом, на цей час у повному обсязі не збереглися, залишилися лише окремі елементи обрядових дій жартівливого характеру, які відомі в записах XIX ст. по всій Україні.

День Святого Миколая має особливо шанобливе ставлення в гуцулів, вони його вважають покровителем та захисником людей та особливо їхньої «маржини» від напасті вовків чи ведмедів на літуванні в полонинах.

Свята Анна (на Гуцульщині її називають Ганною). Цей день є найкоротшим днем у році і відповідно з цим існує багато прикмет, в які гуцули вірять і передають з покоління в покоління, до найвідоміших прикмет цього свята, можна віднести такі: яка Ганна до полудня, така зима до кінця грудня. Яка Ганна до ніченьки, така зима до весноньки. Коли іній вкриває дерева, буде гарний врожай та ін.

У день Св. Анни, в гуцулів побутує традиція, садити в горщик пшеницю, ставити в хаті на печі, щоб до Святвечора проросла, і господар поставив її на стіл серед святкових страв, у якій буде горіти під час трапези ритуальна свічка (село Стебні).

4-го січня – День Святої Анастасії – на Буковині вона вважається покровителькою вагітних. Тому звичай не велить жінкам займатися будь-якою роботою. У цей день в домі має бути все вичищено, вимито, прибрано. Цього дня йде оброблення кабанчиків.

До свят різдвяного циклу належать свята: Святвечір, Різдво, День Святого Василя, Водохреща.

Відомий австрійський дослідник Гуцульщини Р. Ф. Кайнль детально досліджував святкування Святого вечора, традиції колядування та щедрування. Учений вказував на міфічні елементи в звичаях новорічно–різдвяного рядження, переодягнення парубка на дівчину – Маланку, «діда та бабу». Пригощання духів предків на Святвечір, сприяє приплоду худоби та вдалим шлюбом у родині, в якій є неодружена молодь [4, с. 97–110].

У день Святої Вечері, в гуцулів, як і в інших регіонах України побутує традиція нічого не їсти до Святої Вечері. Чоловіки, зазвичай, ідуть в ліс по дрова, чи порається біля худоби (товаріт), жінки варять страви, важливим є факт, щоб ватра не горіла вже після вечері. Усі шанобливі гуцули в цей день ідуть на цвинтар і запалюють свічки на гробках померлих родичів. Дослідник Іван Сеньків писав про цей звичай ще так: «день перед Різдвом уважається великим святом померлих. Тож цього вечора господині готували культову кутю для померлих, які кожного року на 12 днів, починаючи із Святого вечора, стають почесними гостями на тайній вечері. Ввечері перед Різдвом, розкривалися гроби і з них виходили душі померлих на зелений світ. Вони поспішали до своїх домівок, де колись жили, щоб засісти зі своїми кревними до спільної трапези» [7, с. 243].

На Святвечір (6 січня), стіл на якому будуть святкові страви, перев'язують навхрест червоною ниткою, під скатерть стола кладуть сіно чи отаву, це сіно, вважається, має чарівні властивості, після вечері. Пізніше цю

траву дадуть з'їсти худобі, щоб та була здорова та ніякі чари її не брали. Перед тим, як приступити до молитви і свяченої трапези на Гуцульщині з давна був звичай, щоб глава сім'ї набирав ложку пшениці й три рази кидав до стелі, за першим разом він промовляв: «Аби так й игньита у хаті штрикали та блеїли, йик скачет пшениця з землі до стелини!» За другим – «Аби тельита так рикали та підштрикували, як підштрикує догори ця пшениця, тай аби так футко росли, йик футко иде пшениця до стелини!!!» За третім, «щоб водилися бджоли» (наведена цитата з гуцульського діалекту) [3, с. 64].

Коли сім'я сідає до столу на Святвечір, першою справою, господар запалює ритуальну свічку, тоді всі піднімаються й моляться, молитва цього дня є особливо цінною, гуцули вірять, що чого б не попросив в цій молитві цього вечора – здійсниться, головне, щиро молитися й не думати більше ні про що. Першим, що гуцули вживають зі столу, це свячена вода, потім пшениця та ін. Вважається за обов'язкове спробувати всі страви, які на Святвечір сім'я їсть разом з однієї миски, навіть сьогодні дотримуючись давнього звичаю. (село Стебні).

На столі на Святвечір обов'язково має бути 12 пісних страв, які в кожної родини можуть бути різні, але деякі з них незмінні такі як: пшениця з маком, горіхами, ізюмом, медом та ін. смачними добавками, з яких кожна має своє символічне значення. Мак, горіхи – символи достатку та здоров'я, мед – символ райського блаженства. Іншими стравами є такі: голубці з квашеної капусти, гриби з оселедцем, вареники, квасоля, боби, узвар тощо. Я. Музиченко в монографії «Від Романа до Йордана: обряди, символи, страви» зазначає, що на святвечірньому столі повинен бути обрядовий хліб у гуцулів, він називається «колач» [6, с. 11].

Зазвичай, в гуцульських селах Буковини колядують на Святвечір тільки під вікном у господарів, у хату можуть заходити хіба що похресники. На даний час існує дуже велика кількість колядок, проте перші колядки були світо-творчого мотиву, роздумами про світ, пізніше колядки були своєрідним побажанням господареві на врожай. З прийняттям християнства в колядках почали славити святих.

Після вечері найменші члени сім'ї лізуть під стіл і мають там «квокати», як квочка – це, щоб весною був гарний розплід курчат (курят). Після чого всі діти йдуть колядувати, колядують спочатку рідним, а потім йдуть по селу.

На Різдво (7 січня), гуцули, зазвичай, всі йдуть до церкви, де священник править службу та благословляє старших колядників, які, проколядувавши коляду в церкві, йдуть до всіх господарів колядувати коляду «Ой дай Боже», керує дорослою колядою старший «береза», в якого в руках церковний хрест, перев'язаний хустинками та маленький дзвіночок, калатанням якого, прийшовши до господарів, він розпочинає коляду та закінчує. Зазвичай, в коляду вибирають поважних людей із села, сім-вісім чоловік, серед яких один грає на баяні (село Довгопілля).

Діти на Різдво несуть гостинці своїм хрещеним батькам. Різдво-коляду деякі дослідники порівнюють з міфом про народження світу. Українській

традиційній обрядовості притаманні уявлення про творення людської родини з місяця, сонця, зірок.

Перед святом Василія (13 січня) на Гуцульщині молодь переодягається в різних персонажів: «діда, «бабу», «цигана», «козу» тощо. І великою юрбою йдуть щедрувати до господарів по селу. Цю традицію ще називають «ряджені». Володимир Шухевич описував особливість цієї церемоніальної ходи, яку він називав «плєсаки» на Гуцульщині. Ці «плєсаки», зазвичай, ішли позаду колядників «виплясовуючи» дрібними рухами та вимахуванням топірцями по плечу, вони стрибали то на одній нозі, то на другій і при цьому приспівували спеціальні «плєсанки» [8, с. 18–19].

На свято Василія (14 січня), на Гуцульщині накривають щедрий стіл, у цей день зранку засівають діти пшеницею подвір'я чи, якщо пустили в хату, з такою популярною щедрівкою.

Сійся-родися
Жито-пшениця
Коноплі під стелю
Льон по коліна!
Щоб Вас, християни, голова не боліла
Вінчуємо Вас на щастя на долю,
Нарік дочикати

Ввечері перед Василієм, жінки займаються ворожінням погоди на цілий прийдешній рік, для цього вони беруть велику цибулину, розрізають навпіл і витягують 12 скибочок з неї та насипають туди третину ложки солі, підписують під кожним шматком, який місяць і кладуть на дощечку до ранку. Вранці дивляться, в якому шматочку під назвою місяця сіль розчинилась в рідину, то буде дощовий місяць. У якому сіль так і залишилась, сухою, буде сухий місяць. Важливим є те, щоб всі шматки були з однієї цибулини.

Наступним важливим святом на Гуцульщини є другий Святвечір, його ще називають «Голодна кутя». Г. Кожолянко наводить припущення, що вислів «Голодна кутя» походить від того, що на вечерю цього дня не закликалися «лихі сили». Для того, щоб вони були голодні та ніколи не приходили в господарство [1, с. 84].

Також святкування другого Святвечора відрізняється від першого тим, що цього дня вечеряти сідають, зазвичай після обіду, ще до зорі, і страв уже не 12, а менше, головною, стравою, як і в перший Святвечір, є пшениця, тільки вже не так заправлена, а тільки узваром і медом (село Шпетки).

Водохрещя (19 січня), замикаюче, важливе свято на Гуцульщині різдвяної обрядові дії. У цей день гуцули натщесерце йдуть до церкви святити воду, поки не принесуть воду свячену додому, ніхто нічого не їсть, важливим є найперше попити свяченої води, щоб бути здоровим весь рік. Також цього дня, якщо є лід на річці, то купаються в ополонці. Гуцули вірять, що цього дня неможливо застудитися, тому що вода в цей день має цілющі властивості. Також цього дня священик, ходить по селу і освячує всі християнські оселі та господарства святою водою (село Стебні). Дослідник Я. Музиченко, писав, що на Йордан на

Гуцульщині господарі ліплять із воску хрестики, які потім прикріплюють над дверима, такий символічний обряд слугує для відлякування злих сил [6, с. 11]. В. Шухевич у своїй науковій праці «Гуцульщина» описував цей обряд так: гуцули в день перед Йорданом виготовляють воскові хрестики, потім приліплюють чотири хрестики в хаті на середині чотирьох стін, а п'ятий – кожній маржині на правий ріг, а один хрестик кидають у посудину з водою, яку йдуть святити до церкви. Той хрестик зберігається у воді цілий рік [9, с. 207].

Зазвичай, такі символічні хрестики, гуцули ставлять зверху над дверима та вікнами, кожен турботливий господар ставить такі хрестики і в стайні зверху над дверима, що він оберігав їхню худобу від злих сил.

Завершуючи передріздвяні та різдвяні свята, як зимовий цикл, доречним буде додати останнє свято цього циклу це – Стрітення (15 лютого), раніше воно було язичницьким, пізніше церква його прийняла до християнського, в цей день, за народними прикметами, Зима зустрічається з Весною, якщо цього дня тепло, то Весна буде ранньою, якщо холодно, ще чекай снігу та морозів до квітня (с. Шпетки). На стрітення дуже важливу роль відіграє стрітенська свічка. Про стрітенську свічку описує в своїй праці дослідниця У. Мовна, авторка пише, що гуцулки приносили на Стрітення святити свічки, які обов'язково мали бути виготовлені із воску. Дівчата прикрашали їх різними стрічками та зіллям. Посвячену свічку називали «громовиця», її гуцули запалювали під час бурі чи грому, щоб ті відступили та не завдали шкоди їхньому господарству [5, с. 8].

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше були досліджені народні передріздвяні та різдвяні свята та обряди в селах Стебні, Довгопілля, Шпетки буковинської Гуцульщини. Що дає можливість відродити цілісну календарно-обрядовоу історію передріздвяних та різдвяних свят буковинських гуцулів та можливість осягнути їх первісну сутність, виявити генетичні витоки, етапи розвитку.

Висновки: дослідження показали, що сьогодні в гуцульських селах на Буковині на збереглася велика культурна спадщина календарних свят і обрядів. Вони відіграють важливу роль у побуті та господарюванні гуцульського населення. Найважливішими святами перед різдвяного циклу є свята: Великомучениці Катерини, Андрія Первозванного та Миколаєві свята, а різдвяного циклу, Святвечір, Різдво Христове, Святого Василя та Йордана. Усі ці свята супроводжуються великою кількістю містичних забав.

Основними джерелами даної статті слугували етнографічні наукові праці зазначені на початку статті та польові експедиції автора на Буковинській Гуцульщині в селах: Стебні, Довгопілля та Шпетків Путильського району Чернівецької області.

Розглянуті нами свята та традиції – це тільки початок надзвичайно багатої культурної спадщини буковинської Гуцульщини. Тож надалі ставимо за мету: в майбутньому дослідити свята та обряди весняного, літнього та осіннього циклу в даному краї.

Список використаних джерел

1. Кожолянко Г. К. Народознавство Буковини. Новорічно-різдвяна обрядовість буковинців: Різдво-Коляда, Новий рік, Водохреща. – Чернівці: Рута, 2001. – 114 с.

2. Кожолянко, О. Г. Календарні свята та обряди українців Буковини: семантика і символіка / О. Кожолянко ; Ін-т народознавства НАН України. – Вид. 2-е. – Чернівці: Друк Арт, 2014. – 383 с.

3. Курочкін. О. В. Новорічні свята українців. Традиції і сучасність / О. Курочкін. – Київ: Наук. думка, 1978.– 191 с.

4. Кайндль Р. Ф. Гуцули : їх життя, звичаї та народні перекази / Р. Ф. Кайндль. – Чернівці: Молодий буковинець, 2000. – 208 с.

5. Мовна У. Стрітенська свічка: український обрядовий контекст та рольові функції / У. Мовна // Народна творчість та етнологія. – Київ, 2014. – №5. – С. 6–13.

6. Музиченко Я. Від Романа до Йордана: обряди, символи, страви / Я. Музиченко. – Львів: Свічадо, 2011 – 138 с.

7. Сеньків І. Гуцульська спадщина. Праці з життя і творчості гуцулів. – Чернівці-Верховина: Друк-Арт, 2014. – 512 с.

8. Шухевич В. Гуцульщина. В 5 ч. Ч. 3. / В. О. Шухевич. – Верховина: Гуцульщина. – 2-е вид., 1999. – 270 с.

9. Шухевич В. Гуцульщина. В 5 ч. Ч. 4. / В. О. Шухевич. – 2-е вид. – Верховина: Гуцульщина, 1999. – 301 с.

References

1. Kozholianko, H. (2001). *Ethnography of Bukovyna. New Year-Christmas ritualism of the population of Bukovyna: Christmas, New Year's Eve, Epiphany Day.* Chernivtsi: Ruta.

2. Kozholianko, O. (2014). *Calendar holidays and ceremonies of the Ukrainians of Bukovyna: semantics and symbolism.* Chernivtsi: Druk Art.

3. Kurochkin, O. (1978). *New Year holidays of Ukrainians. Traditions and modernity.* Kyiv : Naukova dumka.

4. Kaindl, R. (2000). *Huzuls: their life, customs and folk retellings.* Chernivtsi: Molodyi bukovynets.

5. Movna, U. (2014). 'Candlemas candle: Ukrainian ritual context and role functions'. *Narodna tvorchist ta etnolohiia* [*Folk creativity and ethnology*], no. 5, pp. 6–13.

6. Muzychenko, Ya. (2011). *From Roman to Jordan: rituals, symbols, dishes.* Lviv: Svichado.

7. Senkiv. I. (2014). *Huzul heritage. Works on the life and creative work of Huzuls.* Chernivtsi-Verkhovyna: Druk-Art.

8. Shukhevych. V. (1999). *Huzul region.* Verkhovyna: Hutsulshchyna.

9. Shukhevych. V. (1999). *Huzul region*. Verkhovyna: Hutsulshchyna.

© *Козек М. І., 2017*